

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 18.5.2011
COM(2011) 274 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

{SEC(2011) 580 τελικό}
{SEC(2011) 581 τελικό}

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

1. ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ;

Οι εγκληματικές πράξεις μπορούν να μας επηρεάσουν όλους και κάθε έτος εκατομμύρια άνθρωποι στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι θύματα εγκληματικών πράξεων. Σύμφωνα με τα δεδομένα της Eurostat, περίπου **30 εκατομμύρια εγκληματικές πράξεις**, κατά προσώπων ή περιουσιακών στοιχείων καταχωρούνται ετησίως και πολλές εγκληματικές πράξεις ουδέποτε δηλώνονται. Οι εγκληματικές πράξεις έχουν συχνά περισσότερα του ενός θύματα και οι συγγενείς των θυμάτων υφίστανται εξίσου τις έμμεσες συνέπειές τους. Αυτό οδηγεί σε έγκυρη εκτίμηση ότι ενδέχεται να υπάρχουν άνω των 75 εκατομμυρίων άμεσων θυμάτων εγκληματικών πράξεων κάθε έτος¹.

Και κάθε έτος υπάρχουν πολλά θύματα τροχαίων ατυχημάτων. Περισσότερο από **1 εκατομμύριο τροχαία ατυχήματα** στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν προκαλέσει 30.700 θανάτους κατά το 2010. Περίπου 31.000 άτομα φονεύονται τους δρόμους κάθε έτος, μεταξύ των οποίων 850 παιδιά κάτω των 14 ετών, ενώ 250.000 άτομα τραυματίζονται σοβαρά και 1,2 εκατομμύρια άτομα υφίστανται ελαφρότερους τραυματισμούς².

Οι ευρωπαίοι **ταξιδεύουν και μετακινούνται διαρκώς διαμέσου των συνόρων**, και ο κίνδυνος να πέσουν θύματα είναι εξίσου υψηλός όταν βρίσκονται στην αλλοδαπή. Σε ένα υπολογιζόμενο σύνολο 1,4 δισεκατομμυρίων ταξιδιών που πραγματοποιήθηκαν από τους ευρωπαίους το 2008, περίπου το 90% πραγματοποιήθηκε στο εσωτερικό των συνόρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης³. Εξάλλου, περίπου 11,3 εκατομμύρια ευρωπαίων διαμένουν μόνιμα εκτός της χώρας καταγωγής τους, 10% των ευρωπαίων έχουν ζήσει και εργαστεί σε κάποια άλλη χώρα κατά τη διάρκεια κάποιας περιόδου της ζωής τους και 13% έχουν μεταβεί στην αλλοδαπή για σπουδές ή κατάρτιση⁴.

Αυτά τα στοιχεία αποδεικνύουν τη σημασία του να εξασφαλιστεί η κατάλληλη, αποτελεσματική δράση για τα δικαιώματα εκείνων που πέφτουν θύματα εγκλήματος ή τροχαίων ατυχημάτων, στη δική τους χώρα ή όταν ταξιδεύουν ή ζουν στην αλλοδαπή. **Αυτό αποτελεί τόσο διασυνοριακό όσο και εγχώριο πρόβλημα το οποίο επιβάλλει την ανάληψη δράσης από την Ευρωπαϊκή Ένωση.**

¹ Eurostat, Statistics in focus, 36/2009· Εκτιμήσεις που βασίζονται σε ανάλυση της διεθνούς έρευνας για την εγκληματικότητα στην ΕΕ που αναφέρεται στη μελέτη «The Burden of Crime in the EU» (www.europeansafetyobservatory.eu) και στηρίζεται στην υπόθεση ότι το ποσοστό των εγκληματικών πράξεων που δεν δηλώνονται ανέρχεται σε 60% και ότι κάθε θύμα έχει κατά μέσο όρο 3 στενούς συγγενείς. Τα στατιστικά αυτά στοιχεία δεν περιλαμβάνουν τα πταίσματα.

² Βάση δεδομένων CARE της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

³ COM(2010) 352, βάσει της Eurostat, στατιστικές τουρισμού για το 2008.

⁴ Eurostat, Statistics in focus 94/2009· Ευρωβαρόμετρο 337/2010.

Υπάρχει επίσης μια διάσταση που αφορά το φύλο όσον αφορά τα δικαιώματα των θυμάτων. Οι γυναίκες είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες σε αφανείς και μη δηλωμένες μορφές βίας. Το Συμβούλιο της Ευρώπης υπολογίζει ότι **20-25% των ευρωπαϊών γυναικών έχουν υποστεί σωματική βία** τουλάχιστον μια φορά κατά τη διάρκεια της ενήλικης ζωής τους, 12-15% αντιμετωπίζουν καταστάσεις ενδοοικογενειακής βίας και περισσότερο από το 10% υφίσταται πράξεις σεξουαλικής βίας⁵.

⁵ Συμβούλιο της Ευρώπης, Stocktaking study on violence against women, 2006.

Η Επιτροπή, επιδιώκοντας να παγιώσει το χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, έχει ορίσει ως στρατηγική προτεραιότητα⁶ βάσει του προγράμματος της Στοκχόλμης και του σχεδίου δράσης του⁷ την ανάγκη δράσης για την ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων της εγκληματικότητας και την κάλυψη της ανάγκης τους για προστασία, υποστήριξη και πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Η ΕΕ έχει ήδη λάβει μέτρα σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες⁸ και στα περισσότερα κράτη μέλη υπάρχει κάποιο επίπεδο προστασίας και υποστήριξης των θυμάτων. Εντούτοις, ο ρόλος και οι ανάγκες των θυμάτων κατά τις ποινικές διαδικασίες συνεχίζει γενικά να μην αντιμετωπίζεται επαρκώς και το επίπεδο των δικαιωμάτων των θυμάτων συνεχίζει να παρουσιάζει μεγάλες διαφορές σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή παρουσιάζει ένα πακέτο προτάσεων για να ενισχύσει τα ισχύοντα εθνικά μέτρα, να εξασφαλίσει ότι στα θύματα εγκληματικών πράξεων αναγνωρίζονται άνευ διακρίσεων ορισμένα τουλάχιστον δικαιώματα σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, ανεξάρτητα της ιθαγένειας και της χώρας διαμονής τους. Αυτό το πακέτο περιλαμβάνει επίσης ένα νέο μηχανισμό αμοιβαίας αναγνώρισης για να εξασφαλίσει ότι τα θύματα, ή τα εν δυνάμει θύματα, τα οποία επωφελούνται από μέτρα προστασίας στο κράτος μέλος διαμονής τους, δεν χάνουν τα δικαιώματα αυτά όταν διαβαίνουν σύνορα. Με το συγκεκριμένο πακέτο, η ΕΕ θα συμβάλλει στο να καταστήσει τις ανάγκες των θυμάτων εγκληματικών πράξεων κεντρικό στοιχείο των δικαστικών συστημάτων, παράλληλα με την σύλληψη και την τιμωρία των δραστών.

Η αποζημίωση αποτελεί μια από τις βασικές ανάγκες των θυμάτων. Εντούτοις, τα άτομα που πέφτουν θύματα τροχαίων ατυχημάτων σε κάποιο άλλο κράτος μέλος μπορεί να έχουν διοικητικές και διαδικαστικές δυσκολίες όταν επιδιώκουν αποζημίωση λόγω διαφόρων προθεσμιών παραγραφής ή αποκλειστικών προθεσμιών. Η Επιτροπή θα αντιμετωπίσει το συγκεκριμένο πρόβλημα προτείνοντας την εναρμόνιση των κανόνων που αφορούν τις περιόδους παραγραφής κατά τρόπον ώστε τα θύματα να μην κινδυνεύουν να απολέσουν τα δικαιώματά τους αποζημίωσης για διαδικαστικούς λόγους.

Τέλος, υπάρχει σαφής σχέση μεταξύ δικαιωμάτων των θυμάτων και πρόληψης του εγκλήματος. Η Επιτροπή έχει εδώ και πολλά έτη αναλάβει δράση με στόχο την πρόληψη του εγκλήματος και της βίας και την προώθηση της οδικής ασφάλειας⁹. Η πρόληψη είναι ζωτικής σημασίας όχι μόνο για τον περιορισμό των εγκληματικών πράξεων και των ατυχημάτων βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, αλλά επίσης για την αλλαγή των συμπεριφορών απέναντι στις εγκληματικές ή αλόγιστες πράξεις, που μπορεί να οδηγήσει σε θετικά, μακροπρόθεσμα και μόνιμα αποτελέσματα.

⁶ COM(2010) 623.

⁷ EE C 115 της 4.5.2010, σ. 1. COM (2010) 171.

⁸ Απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου 2001/220/ΔΕΥ σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες: οδηγία 2004/80/ΕΚ του Συμβουλίου για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων.

⁹ Για παράδειγμα, προγράμματα Daphne III· Πρόληψη, ετοιμότητα και διαχείριση των συνεπειών της τρομοκρατίας και άλλων κινδύνων που συνδέονται με την ασφάλεια· Πρόληψη και καταπολέμηση της εγκληματικότητας· Ευρωπαϊκό πρόγραμμα δράσης για την οδική ασφάλεια 2011-2020.

2. ΓΙΑΤΙ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΣΤΕ ΝΕΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ;

- *Έχει διαγραφεί μακρά πορεία όσον αφορά την αναγνώριση των θυμάτων, αλλά χρειάζεται μεγαλύτερη προσπάθεια*

Η έννοια ότι τα δικαιώματα των θυμάτων πρέπει να είναι σεβαστά σε ισότιμη και άνευ διακρίσεων βάση δεν αποτελεί κάτι νέο. Το 1989, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η παροχή αποζημίωσης, μια βασική ανάγκη των θυμάτων, δεν μπορεί να περιορίζεται με βάση την ιθαγένεια¹⁰. Έκτοτε, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει λάβει μέτρα για να θεσπίσει γενικές ελάχιστες προδιαγραφές για τα θύματα, κυρίως μέσω της απόφασης πλαισίου του Συμβουλίου του 2001¹¹, καθώς και στοχεύοντας ειδικές ομάδες θυμάτων – θύματα εμπορίας ανθρώπων, σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και τρομοκρατίας¹². Η Επιτροπή έχει επίσης οικονομικά υποστηρίξει το έργο δημόσιων οργανισμών και ΜΚΟ που εργάζονται με και για τα θύματα, πολλές από τις οποίες λειτουργούν με εθελοντές¹³.

Εντούτοις, η εφαρμογή των προτύπων που ορίζονται στην απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου του 2001 δεν είναι ικανοποιητική¹⁴. Η συνθήκη της Λισαβόνας παρέχει τώρα σαφή νομική βάση στην ΕΕ για να θεσπίσει ελάχιστους κανόνες για τα δικαιώματα των θυμάτων εγκληματικών πράξεων και να διευκολύνει την αμοιβαία αναγνώριση δικαστικών και άλλων αποφάσεων. Επιπλέον, τόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχουν απευθύνει έκκληση για δράση στο συγκεκριμένο τομέα¹⁵. Οι προτάσεις της Επιτροπής, στηριζόμενες σε ισχύουσες πράξεις και συμπληρώνοντάς τες, στοχεύουν να ενισχύσουν το νομικό πλαίσιο θεσπίζοντας άμεσα δεσμευτικές και εκτελεστέες νομικές πράξεις.

- *Ενίσχυση της εμπιστοσύνης στο δικαστικό σύστημα και βελτίωση της ποιότητας σε ό,τι αφορά την απονομή δικαιοσύνης*

Ένας από τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να προσφέρει στους πολίτες της ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης στον οποίο να κατοχυρώνεται η ελευθερία τους κίνησης. Εντούτοις, χωρίς αποτελεσματική εφαρμογή σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση ενός ελάχιστου επίπεδου δικαιωμάτων για τα θύματα, δεν είναι εφικτή η αμοιβαία εμπιστοσύνη. Αυτό σημαίνει ότι τα δικαστικά συστήματα πρέπει να έχουν μεταξύ τους πλήρη εμπιστοσύνη όσον αφορά τα πρότυπα περί ευθυκρισίας και δικαιοσύνης και οι πολίτες πρέπει να έχουν εμπιστοσύνη ότι θα ισχύει για αυτούς το ίδιο επίπεδο ελάχιστων κανόνων όταν ταξιδεύουν ή διαμένουν στην αλλοδαπή.

- *Ελάχιστες προδιαγραφές που πρέπει να ισχύουν σε όλα τα κράτη μέλη*

¹⁰ Υπόθεση 186/87 - *Ian William Cowan v Trésor public*, απόφαση της 2ας Φεβρουαρίου 1989.

¹¹ Βλ. υποσημείωση 8.

¹² Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου πρόταση οδηγίας για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης, της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας, με την οποία καταργείται η απόφαση - πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ απόφαση - πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

¹³ Πάνω από 20 000 εθελοντές εργάζονται για τις οργανώσεις στήριξης των θυμάτων στην Ευρώπη (Victim Support Europe 2010).

¹⁴ Έκθεση εφαρμογής της Επιτροπής, COM(2009) 166.

¹⁵ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 7^{ης} Μαΐου 2009 για την ανάπτυξη ενός ευρωπαϊκού χώρου ποινικής δικαιοσύνης (INI/2009/2012), "Πρόγραμμα της Στοκχόλμης" (ΕΕ C 115 της 4.5.2010, σ. 1).

Σήμερα, τα περισσότερα κράτη μέλη προβλέπουν το ίδιο επίπεδο προστασίας και στήριξης για τα θύματα εγκληματικών πράξεων. Εντούτοις, ο ρόλος και οι ανάγκες των θυμάτων στο πλαίσιο των ποινικών διαδικασιών συνεχίζουν να μην αντιμετωπίζονται πλήρως από τα εθνικά δικαστικά συστήματα. Επίσης, ενώ όλα τα κράτη μέλη έχουν διαδικασίες για την αξίωση αποζημίωσης μετά από τροχαίο ατύχημα, οι κανόνες ποικίλουν ως προς τις ισχύουσες προθεσμίες παραγραφής για την άσκηση των εν λόγω απαιτήσεων. Για την επίλυση του συγκεκριμένου προβλήματος, τα κράτη μέλη πρέπει να βελτιώσουν το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων των θυμάτων και η ΕΕ πρέπει να εξασφαλίσει ότι τα θύματα επωφελούνται ισότιμων όρων. Ένα κάποιο ελάχιστο επίπεδο διασφαλίσεων και κανόνων που θα ισχύουν σε όλα τα κράτη μέλη θα διευκολύνει τη δικαστική συνεργασία και θα αυξήσει τη ποιότητα της δικαιοσύνης καθώς επίσης θα βελτιώσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στην έννοια της «δικαιοσύνης».

- *Τα θεμελιώδη δικαιώματα πρέπει να τηρούνται*

Η ορθή αντιμετώπιση των θυμάτων αντιστοιχεί σε σειρά θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως αναγνωρίζονται στο χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (χάρτης της ΕΕ) και στην ευρωπαϊκή σύμβαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων (ΕΣΑΔ)¹⁶. Η αποτελεσματική αναγνώριση και ο σεβασμός των δικαιωμάτων των θυμάτων και ιδιαίτερα της ανθρώπινης αξιοπρέπειάς τους, της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και ιδιοκτησίας, πρέπει ποικιλοτρόπως να διασφαλίζονται ταυτόχρονα με την εξασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων άλλων, όπως είναι τα δικαιώματα του κατηγορουμένου. Η δράση της ΕΕ θα βελτιώσει τα επίπεδα των θεμελιωδών δικαιωμάτων για κάθε έναν που συμμετέχει σε ποινική διαδικασία – θύμα, κατηγορούμενος ή κρατούμενος - ενώ θα εξασφαλίσει ότι κάθε περιορισμός αυτών των δικαιωμάτων πρέπει να είναι αναγκαίος και ανάλογος.

- *Η αντιμετώπιση των αναγκών των θυμάτων συμβάλλει στη μείωση του συνολικού κόστους των εγκληματικών πράξεων*

Η ενίσχυση των δικαιωμάτων των θυμάτων έχει θετικό αντίκτυπο στα μεμονωμένα θύματα και στην κοινωνία ως σύνολο. Η αντιμετώπιση των αναγκών των θυμάτων, πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τις ποινικές διαδικασίες μπορεί να μειώσει αισθητά το συνολικό κόστος της εγκληματικής πράξης¹⁷. Αυτό συνεπάγεται μετρήσιμο κόστος στον οικονομικό τομέα και τον τομέα της υγείας, καθώς και στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, και μη μετρήσιμο κόστος, όπως η οδύνη του θύματος, η ταλαιπωρία και η μείωση της ποιότητας ζωής. Τα θύματα που αντιμετωπίστηκαν με σεβασμό, υποστήριξη και προστασία θα ανακάμψουν συντομότερα, τόσο σωματικά όσο και συναισθηματικά, και θα είναι σε θέση να επιστρέψουν γρηγορότερα στην καθημερινότητά τους. Αυτό θα περιορίσει διαφυγόντα κέρδη, απουσίες από την εργασία, καθώς και την ανάγκη για περαιτέρω υγειονομική περίθαλψη. Τα θύματα που έχουν καλή αντιμετώπιση φαίνεται επίσης ότι συμμετέχουν περισσότερο στις διαδικασίες, πράγμα που αυξάνει την πιθανότητα επιτυχούς δίωξης και επιβολής ποινών, πράγμα που με τη σειρά του μειώνει την υποτροπή και την ατιμωρησία.

¹⁶ Βασικά δικαιώματα είναι τα ακόλουθα: η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, το δικαίωμα στη ζωή, το δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου, η ελευθερία και η ασφάλεια, ο σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, το δικαίωμα ιδιοκτησίας, η ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής, η ισότητα ενώπιον του νόμου, τα δικαιώματα των παιδιών και των ηλικιωμένων, η ένταξη προσώπων με αναπηρίες και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής.

¹⁷ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SEC(2011) 580, σ. 14,

3. ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΕΣΤΙΑΣΗ ΣΤΑ ΘΥΜΑΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ – ΤΙ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ;

Πολλοί άνθρωποι είναι θύματα εγκληματικών πράξεων στην ΕΕ κάθε έτος. Τα θύματα αυτά έχουν μια ολόκληρη σειρά αναγκών που πρέπει να αντιμετωπιστούν ώστε να βοηθηθούν στην αποκατάστασή τους: η ανάγκη **αναγνώρισης** και μεταχείρισης με **σεβασμό** και αξιοπρέπεια· η **προστασία και στήριξη**· η **πρόσβαση στη δικαιοσύνη**· και η **αποζημίωση και αποκατάσταση**.

Ο βασικός στόχος του νομοθετικού πακέτου της Επιτροπής είναι η συνολική αντιμετώπιση των αναγκών των θυμάτων. Πράγματι, οι προτάσεις της Επιτροπής αφορούν τις ανάγκες τόσο των άμεσων θυμάτων εγκληματικών πράξεων όσο και των έμμεσων θυμάτων, όπως τα μέλη της οικογένειας που επίσης υποφέρουν από τις επιπτώσεις του εγκλήματος. Κατά συνέπεια, η άμεση οικογένεια ή τα εξαρτώμενα από τα άμεσα θύματα άτομα, όπου απαιτείται, θα επωφελούνται από τη στήριξη και την προστασία που προτείνεται στο πακέτο αυτό.

Το παράδειγμα που ακολουθεί αποδεικνύει την πλημμελή αντιμετώπιση ενός θύματος και πως η αξιόποινη πράξη μπορεί να επηρεάσει τη ζωή του, αν οι ατομικές του ανάγκες δεν αντιμετωπισθούν κατάλληλα κατά τη διάρκεια και μετά την καταγγελία της αξιόποινης πράξης. Στα τμήματα που ακολουθούν θα δούμε πώς η *ίδια αυτή ιστορία* θα μπορούσε να εξελιχθεί – βάσει κάθε κατηγορίας αναγκών – εάν το θύμα και η οικογένειά του είχαν την κατάλληλη αντιμετώπιση, ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των προτάσεων της Επιτροπής.

Ο Alex νοίκιαζε με την οικογένειά του ένα μικρό εξοχικό στο εξωτερικό όταν μια νύχτα έγινε διάρρηξη. Όταν προσπάθησε να σταματήσει τους επιτιθέμενους, αυτοί άσκησαν εναντίον του σωματική βία μπροστά στην οικογένειά του. Εκείνος κατήγγειλε την εγκληματική πράξη στην τοπική αστυνομία αλλά επειδή δεν μπορούσε να γίνει κατανοητός, δεν έδωσε όλες τις λεπτομέρειες σχετικά με την επίθεση. Κατά τη διάρκεια των εβδομάδων που ακολούθησαν, έλαβε ελάχιστες πληροφορίες σχετικά με την υπόθεση, και βίωσε ένα αυξανόμενο αίσθημα απογοήτευσης όταν επανειλημμένα υπέστη ανακρίσεις ρουτίνας από διάφορους αξιωματικούς της αστυνομίας. Ακόμη και τα παιδιά του ανακρίθηκαν επανειλημμένα, πράγμα που ήταν τραυματικό για αυτά.

Όταν ο Alex επέστρεψε στην πατρίδα του, χρειάστηκε διάφορες εγχειρήσεις για τον τραυματισμό του και δεν ήταν σε θέση να εργαστεί για αρκετές εβδομάδες. Δεν είχε καθόλου νέα από την αστυνομία έως την ημέρα που κλήθηκε να εμφανιστεί και να καταθέσει στη δίκη δύο υπόπτων που έγινε στο εξωτερικό. Η δίκη ήταν δύσκολη δοκιμασία διότι κανείς δεν του εξήγησε τις δικονομικές διαδικασίες του αλλοδαπού δικαστηρίου και αισθάνθηκε ανασφάλεια όταν αντιμετώπισε τους κατηγορούμενους εκτός της αίθουσας του δικαστηρίου.

Όταν τελείωσε η δίκη, ο Alex δεν ενημερώθηκε καθόλου σχετικά με την υπόθεση ή με το τι συνέβη στους κατηγορούμενους. Αλλά για πολλά χρόνια μετά την επίθεση εκείνος και η οικογένειά του έζησαν με τις συναισθηματικές, σωματικές και οικονομικές επιπτώσεις της εγκληματικής πράξης. Παρότι αυτό συνέβη σε ένα άλλο μέρος και μια άλλη χώρα, ποτέ πια δεν αισθάνθηκαν ασφαλείς, ακόμη και στο ίδιο τους το σπίτι¹⁸.

3.1. Αναγνώριση και αρμόζουσα μεταχείριση

Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι θεμελιώδες δικαίωμα που βρίσκεται στο επίκεντρο του τι θεωρούμε δίκαιη κοινωνία και αποτελεί τη βάση για την κατάλληλη μεταχείριση των θυμάτων. Κατά συνέπεια, τα άτομα που υπέφεραν από εγκληματικές πράξεις αναμένουν να αναγνωριστούν ως θύματα, ώστε η οδύνη τους να αναγνωριστεί και να αντιμετωπιστούν με ευαίσθητο και επαγγελματικό τρόπο. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι τα θύματα είναι άτομα και οι ανάγκες τους πρέπει να αναγνωριστούν. Πάντως, οι επαγγελματίες σε ολόκληρη την Ευρώπη, που βρίσκονται σε τακτική επαφή με θύματα εγκληματικών πράξεων συχνά δεν

¹⁸ Φανταστική ιστορία που βασίστηκε σε πραγματικά προβλήματα.

έχουν εκπαιδευτεί επαρκώς σε σχέση με τις ανάγκες αυτές ή με το πώς να εξατομικεύουν την κάθε περίπτωση, με ατομική εκτίμηση των αναγκών.

Ο Alex δέχθηκε επίθεση μπροστά στην οικογένειά του κατά τη διάρκεια των διακοπών του στο εξωτερικό. Όταν κατήγγειλε την εγκληματική πράξη, η αστυνομία όρισε διερμηγέα, κατά τρόπο ώστε να μπορεί να εξηγήσει λεπτομερώς τι ακριβώς συνέβη. Η αστυνομία τον έφερε σε επαφή με οργάνωση υποστήριξης των θυμάτων και τον ενημέρωσε για τα δικαιώματά του και την αξίωση αποζημίωσης. Κατά τις εβδομάδες που ακολούθησαν, ένα πρόσωπο επαφής από την αστυνομία τον ενημέρωνε σχετικά με την πορεία της έρευνας.

3.2. Προστασία

Τα θύματα μπορούν να υποφέρουν κατά τη διάρκεια των ποινικών διαδικασιών λόγω του τρόπου λειτουργίας του συστήματος. Για να αποφευχθεί η ζημία που προκαλείται από ακατάλληλες διαδικασίες, όπως οι επαναλαμβανόμενες και χωρίς ευαισθησία καταθέσεις, είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η προστασία των θυμάτων μέσω ποινικών ερευνών και διαδικασιών ενώπιον δικαστηρίου. Η προστασία αυτή είναι ουσιαστικής σημασίας για ιδιαίτερα ευάλωτα θύματα, όπως τα παιδιά.

Ακόμη και μετά από μια εγκληματική πράξη, τα θύματα είναι ευάλωτα σε περαιτέρω βλάβη, εκφοβισμό ή αντίποινα εκ μέρους του δράστη. Περίπου το 40% των καταγγελλθεισών αξιόποινων πράξεων αποτελούν επαναλαμβανόμενες εγκληματικές πράξεις κατά του ίδιου θύματος εντός του έτους¹⁹. Η εξασφάλιση της διάθεσης μέτρων προστασίας μπορεί να έχει βασική σημασία για την αποτροπή περαιτέρω περιστατικών. Επίσης, λόγω της αυξημένης κινητικότητας στην ΕΕ, περισσότερα θύματα μετακινούνται ή ταξιδεύουν στο εξωτερικό. Πάντως, οποιαδήποτε προστασία και αν απολαύουν, ενδέχεται να απολεστεί όταν περάσουν τα σύνορα. Για να προστατέψει τους πολίτες που ασκούν το δικαίωμά τους για ελεύθερη κυκλοφορία, η Επιτροπή προτείνει για πρώτη φορά την αμοιβαία αναγνώριση των μέτρων προστασίας.

Όταν ο Alex κατήγγειλε την επίθεση, η αστυνομία τον ρώτησε αν ενδεχομένως έχει ανάγκη προστασίας ή συνδρομής κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Κατά τη διάρκεια της ποινικής έρευνας που ακολούθησε, οι καταθέσεις του Alex και της συζύγου του περιορίστηκαν στο ελάχιστο και σε κάθε περίπτωση διεξάχθηκαν από τον ίδιο αξιωματικό της αστυνομίας, και τα παιδιά του εξετάστηκαν μόνο μια φορά από εξειδικευμένο αστυνομικό ώστε να αποφευχθεί οποιοσδήποτε κίνδυνος βλάβης. Όταν η υπόθεση παραπέμφθηκε στο δικαστήριο, ο Alex κλήθηκε να καταθέσει. Αισθάνθηκε ασφαλής όταν εισήλθε στο δικαστήριο, εφόσον μπορούσε να περιμένει σε χωριστό προθάλαμο για τα θύματα ώστε να αποφύγει να αντιμετωπίσει τους δράστες έξω από την αίθουσα του δικαστηρίου.

3.3. Στήριξη

Η εγκληματική πράξη μπορεί να έχει καταστροφικές και ανεπανόρθωτες επιπτώσεις στα θύματα, που ενδέχεται να έχουν υποστεί τραυματική εμπειρία ή να μην είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν πρακτικά ζητήματα, μετά την εγκληματική πράξη. Εάν η εγκληματική πράξη καταγγελλθεί, το θύμα θα πρέπει να διαπραγματευθεί με τι τρόπο θα πρέπει να το αντιμετωπίσει μέσα από την πολυπλοκότητα του νομικού συστήματος. Κατά συνέπεια, η κατάλληλη και έγκαιρη στήριξη είναι ουσιαστικής σημασίας ώστε να βοηθηθούν τα θύματα να υπερβούν τα συναισθηματικά, πρακτικά, διοικητικά και νομικά εμπόδια και να αποκατασταθούν. Παρά το έργο που πραγματοποιήθηκε από τις υπάρχουσες υπηρεσίες στήριξης των θυμάτων, η συνδρομή αυτή μέχρι στιγμής δεν είναι πάντα εύκολα προσβάσιμη.

¹⁹ Διεθνής έρευνα για τα θύματα εγκληματικών πράξεων 2000.

Η αστυνομία έφερε τον Alex σε επαφή με μια οργάνωση στήριξης των θυμάτων. Παρασχέθηκε στον ίδιο και την οικογένειά του συναισθηματική στήριξη και του υπέδειξαν πως θα αντιμετωπίσει την αξιόποινη πράξη. Επίσης του πρόσφεραν πρακτική βοήθεια, όπως ιατρική περίθαλψη και έκδοση πιστοποιητικών. Η οργάνωση στήριξης των θυμάτων του μίλησε σχετικά με τις ποινικές διαδικασίες, τα δικαιώματά του και το ρόλο του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Του δόθηκαν λεπτομερή στοιχεία για μια οργάνωση στήριξης θυμάτων στη χώρα προέλευσής του, με την οποία είχε τακτική επαφή ακόμη και μετά την περάτωση της υπόθεσης. Η στήριξη αυτή επέτρεψε στον ίδιο και την οικογένειά του να γυρίσουν σελίδα και να συνεχίσουν τη ζωή τους.

3.4. Πρόσβαση στη δικαιοσύνη

Τα θύματα έχουν έννομο συμφέρον να διαπιστώσουν ότι αποδίδεται δικαιοσύνη. Πρέπει να τους δοθεί αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη πράγμα που μπορεί να είναι σημαντικό στοιχείο για την αποκατάστασή τους. Το να ενημερωθούν τα θύματα για τα δικαιώματά τους και τις βασικές ημερομηνίες και αποφάσεις αποτελεί ουσιαστική πλευρά της συμμετοχής τους στη διαδικασία και πρέπει να πραγματοποιηθεί με τρόπο κατανοητό για τα θύματα. Τα θύματα θα πρέπει να είναι σε θέση να παρίστανται στο δικαστήριο και να παρακολουθούν την υπόθεσή τους. Το γεγονός είναι ότι τα θύματα σε ολόκληρη την ΕΕ δεν έχουν πάντα πρόσβαση σε αυτά τα βασικά στοιχεία της δικαιοσύνης.

Η αστυνομία ήρθε σε επαφή με τον Alex για να τον ενημερώσει ότι συνελήφθησαν δύο άνδρες και κατηγορούνται για την αξιόποινη πράξη. Ενημερώθηκε επίσης σχετικά με το χρόνο και τον τόπο της δίκης και του είπαν ότι θα έπρεπε να καταθέσει ενώπιον του δικαστηρίου. Κατά τη διάρκεια της δίκης, είχε τη βοήθεια διερμηνέα ώστε να κατανοεί τις ερωτήσεις και άλλα μέρη της διαδικασίας.

3.5. Αποζημίωση και αποκατάσταση

Τα άτομα που υπέστησαν ζημία από τις πράξεις άλλων συχνά αναμένουν να λάβουν κάποια μορφή οικονομικής αποζημίωσης, είτε από το κράτος είτε από τον δράστη. Η αποζημίωση στοχεύει στην αποκατάσταση μιας άμεσης και μιας μακροχρόνιας οικονομικής ζημίας. Μπορεί επίσης να γίνει με τη μορφή αναγνώρισης, μέσω μιας συμβολικής πληρωμής.

Η αποκαταστατική δικαιοσύνη, που αποτελεί σχετικά νέα έννοια στις ποινικές διαδικασίες, υπερβαίνει την καθαρά οικονομική αποζημίωση και εστιάζεται στην αποκατάσταση του θύματος. Εναλλακτικά, ή σε συνδυασμό με την επίσημη δικαιοσύνη, στοχεύει στην αποκατάσταση των θυμάτων στη θέση που είχαν πριν να υποστούν την αξιόποινη πράξη, και εφόσον το επιθυμούν, τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν πρόσωπο με πρόσωπο τους δράστες και για τους δράστες να αναλάβουν την ευθύνη των πράξεών τους.

Ο Alex ήταν σε θέση να έρθει σε επαφή με την αρμόδια για την αποζημίωση αρχή στη δική του χώρα προέλευσης και να συμπληρώσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά στη δική του γλώσσα προτού αποσταλούν στη χώρα όπου έγινε η επίθεση. Το χρηματικό ποσό τον βοήθησε να πληρώσει τα έκτακτα έξοδα που προέκυψαν από την επίθεση, περιλαμβανομένων των εξόδων χειρουργείου.

4. ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΘΥΜΑΤΩΝ

- *Θύματα τρομοκρατικών ενεργειών*

Τα θύματα τρομοκρατικών ενεργειών είναι ίσως τα μόνα θύματα που υφίστανται επίθεση με τελική πρόθεση των δραστών να ζημιωθεί η κοινωνία. Έχουν ασφαλώς τις ίδιες ανάγκες για προστασία και συνδρομή με τα θύματα οποιασδήποτε άλλης σοβαρής βίαιης εγκληματικής πράξης. Οι ανάγκες αυτές πρέπει να αντιμετωπιστούν και στην περίπτωση των θυμάτων

αυτών και των οικογενειών τους με αντίστοιχους τρόπους²⁰. Πάντως, λόγω της φύσης της επίθεσης, τα θύματα τρομοκρατικών ενεργειών μπορούν να βρεθούν κάτω από πολύ μεγαλύτερο δημόσιο έλεγχο και συχνά έχουν πολύ μεγαλύτερη ανάγκη για κοινωνική αναγνώριση και αρμόζουσα μεταχείριση από οποιονδήποτε, είτε τους επαγγελματίες, είτε τα μέσα, είτε άτομα. Τα θύματα αυτά θα επωφεληθούν, από τα ην προβλεπόμενη στην πρόταση της Επιτροπής έκβαση.

- *Θύματα από τροχαία ατυχήματα*

Τα θύματα από τροχαία ατυχήματα συχνά αισθάνονται ότι το καθεστώς τους ως θύματα αναγνωρίζεται ανεπαρκώς από την κοινωνία. Οι έρευνες των τροχαίων ατυχημάτων, από τη φύση τους αναζητούν αρχικά να καθοριστούν οι λόγοι και οι συνθήκες ενός ατυχήματος παρά να εστιαστούν στις ανάγκες των θυμάτων. Πάντως, τα θύματα των εν λόγω ατυχημάτων είναι φυσικό να επιθυμούν να διαπιστώσουν ότι το περιστατικό ερευνήθηκε ορθά και, όπου διαπράχθηκε αξιόποινη πράξη, αποδόθηκε δικαιοσύνη. Οι εμπλεκόμενοι σε τέτοιου είδους υποθέσεις σαφώς απαιτούν την κατανόηση και αναγνώριση των αναγκών αυτών.

Τα θύματα από τροχαία ατυχήματα ενδέχεται να δικαιούνται να ζητήσουν αποζημίωση για τις ζημιές που υπέστησαν. Στην περίπτωση διασυνοριακών τροχαίων ατυχημάτων, ένα από τα προβλήματα που συχνά αντιμετωπίζουν τα θύματα είναι ότι η προθεσμία για την αίτηση αποζημίωσης ποικίλλει ευρύτατα στην ΕΕ και τα θύματα ενδέχεται να μη γνωρίζουν ποιας χώρας οι κανόνες τυγχάνουν εφαρμογής. Αυτό μπορεί να συμβεί σε θύματα που δεν λαμβάνουν καμία αποζημίωση λόγω της ιδιαίτερα σύντομης προθεσμίας ή των περιόδων παραγραφής στο κράτος μέλος όπου συνέβη το ατύχημα. Τα θύματα αυτά θα επωφεληθούν από την αναθεώρηση της ισχύουσας νομοθεσίας της ΕΕ για τη σύγκρουση νόμων²¹, που θα τους επιτρέψει να τηρήσουν τις προθεσμίες που προβλέπονται στη δική τους χώρα προέλευσης.

- *Ιδιαίτερα ευάλωτα θύματα*

Ορισμένα θύματα είναι πιο ευάλωτα από άλλα στον κίνδυνο να υποστούν περαιτέρω ζημία κατά τη διάρκεια των ποινικών διαδικασιών, και πρέπει να καλυφθεί η ειδική τους ανάγκη προστασίας και στήριξης. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τις υπάρχουσες διεθνείς και εθνικές προσεγγίσεις, η Επιτροπή για πρώτη φορά εντοπίζει συγχρόνως τις κατηγορίες ευάλωτων θυμάτων και τους μηχανισμούς για τον εντοπισμό άλλων ατόμων που κινδυνεύουν, με βάση τις εκτιμήσεις ατομικών αναγκών.

Οι κατηγορίες των ευάλωτων θυμάτων είναι τα παιδιά, τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τα θύματα σεξουαλικής βίας και εμπορίας ανθρώπων. Επίσης, τα θύματα μπορούν να είναι ευάλωτα για άλλους λόγους που συνδέονται με τα **προσωπικά τους χαρακτηριστικά** (π.χ. υψηλό επίπεδο φόβου και δυσφορίας, κίνδυνος εκφοβισμού ή επανειλημμένης άσκησης βίας ή η ύπαρξη μιας προσωπικής, κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης που καθιστά δυσχερές για το θύμα να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις της εγκληματικής πράξης ή να κατανοήσει τις δικαστικές διαδικασίες) και/ή το **είδος και τη φύση της εγκληματικής πράξης** (π.χ. τρομοκρατία, οργανωμένο έγκλημα, έγκλημα μεροληψίας ή βία με βάση το φύλο). Για παράδειγμα, τα θύματα του οργανωμένου εγκλήματος είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε εκφοβισμό

²⁰ Όπως αναγνωρίστηκε στο άρθρο 10 της απόφασης πλαισίου 2002/475/ΔΕΥ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

²¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 864/2007 για το εφαρμοστέο δίκαιο στις εξωσυμβατικές ενοχές (Ρώμη II)

και επανειλημμένη άσκηση βίας από τους δράστες και ενδέχεται να χρειάζονται ειδικά μέτρα προστασίας.

Η προσέγγιση της Επιτροπής αντιστοιχεί στις διατάξεις της πρότασης νέας οδηγίας σχετικά με τη **σεξουαλική κακοποίηση και σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών και την παιδική πορνογραφία** και στη νέα οδηγία σχετικά με το **εμπόριο ανθρώπων**²² Και τα δύο αυτά μέτρα αντιμετωπίζουν τις ειδικές ανάγκες αυτών των ευάλωτων θυμάτων.

Τα παιδιά έχουν το θεμελιώδες δικαίωμα, σύμφωνα με το χάρτη της ΕΕ και τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, και όπως αναγνωρίζεται στη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον τους σε όλες τις εθνικές και διεθνείς νομοθεσίες και πολιτικές, περιλαμβανομένης της δικαστικής διαδικασίας. Λόγω της ευάλωτης φύσης τους, η Επιτροπή προωθεί επί του παρόντος μια προσέγγιση «φιλικής για τα παιδιά δικαιοσύνης» απέναντι στα παιδιά που εμπλέκονται σε ποινικές διαδικασίες²³. Για τα παιδιά, μια ποινική έρευνα φαίνεται να είναι τραυματική διαδικασία, ιδίως αν έχουν υπάρξει θύματα κακοποίησης και θα πρέπει να διατίθενται ειδικά μέτρα για την προστασία τους.

Τα θύματα σεξουαλικής βίας - στη μεγάλη πλειοψηφία τους γυναίκες - απαιτούν προστασία από περαιτέρω βία και εξειδικευμένη στήριξη και συνδρομή για να υπερβούν τις πολλαπλές επιπτώσεις μιας τέτοιας βίας και να οικοδομήσουν ξανά τις ζωές τους. Λόγω της ντροπής και της ενοχής που εμπλέκονται με την οδύνη των εγκληματικών αυτών πράξεων και τη συχνά στενή σχέση του θύματος με τον δράστη, τα θύματα αυτά διστάζουν να καταγγείλουν την εγκληματική πράξη. Τα θύματα σεξουαλικής βίας χρειάζονται ειδικότερα ιατρική και ψυχολογική στήριξη, περιλαμβανομένης μιας άμεσης εγκληματολογικής εξέτασης, έτσι ώστε η καταγγελία της αξιόποινης πράξης να μην αποτελεί προϋπόθεση για πρόσβαση στις υπηρεσίες αυτές.

Ύψιστης σημασίας είναι η εξασφάλιση της ασφάλειας και προστασίας ατόμων που εκτίθενται σε **επανειλημμένη βία από τον ίδιο δράστη**. Για την πρόληψη και τον περιορισμό του κινδύνου περαιτέρω ζημίας, βασικής σημασίας είναι η προστασία και θα πρέπει να περιληφθεί η δυνατότητα επιβολής απαγόρευσης επικοινωνίας, περιορισμού ή προστασίας στο δράστη ώστε να αποφευχθεί η περαιτέρω επικοινωνία του με το θύμα. Η προστασία αυτή θα πρέπει να μπορεί να συνεχιστεί σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ, εάν το θύμα μετακινηθεί ή ταξιδέψει εκεί.

Πέραν του να εξασφαλιστεί ότι τα θύματα θα έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη στήριξη και προστασία, είναι σημαντικό να προληφθεί η βία προτού συμβεί. Οι γυναίκες εκτίθενται ιδιαίτερα σε διάφορες μορφές φυσικής, σεξουαλικής και ψυχολογικής βίας, ειδικότερα στο πλαίσιο των οικογενειών τους και των στενών τους σχέσεων. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή συνεχίζει να ενεργεί για την αποτροπή και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών στην Ευρώπη και να στηρίζει και να προστατεύει τα θύματα και τις ομάδες κινδύνου²⁴.

²² Βλ. υποσημείωση 12.

²³ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ατζέντα της ΕΕ για τα δικαιώματα των παιδιών», COM(2011) 60 τελικό.

²⁴ Βλ. δήλωση 19 που προσαρτήθηκε στην τελική πράξη της ΔΚΔ η οποία ενέκρινε τη συνθήκη της Λισαβόνας (ΕΕ C 83 της 30.3.2010, σ. 345).

5. Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ – ΚΑΙΡΟΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ

Η Επιτροπή προτείνει το ακόλουθο πακέτο νομοθετικών μέσων ώστε να ανταποκριθεί στις ανάγκες που περιγράφηκαν παραπάνω και να εξασφαλίσει ότι τα θύματα στην Ευρώπη έχουν ένα ελάχιστο επίπεδο δικαιωμάτων, προστασίας, στήριξης, πρόσβασης στη δικαιοσύνη και αποκατάστασης. Η Επιτροπή προτείνει:

- **Οδηγία για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, τη στήριξη και την προστασία των θυμάτων εγκληματικών πράξεων**, που θα αντικαταστήσει την απόφαση-πλαίσιο του 2001. Η οδηγία θα εξασφαλίσει ότι τα θύματα θα αντιμετωπίζονται με σεβασμό και ότι θα υπάρχει κατάλληλη ανταπόκριση στις ειδικές ανάγκες των ευάλωτων θυμάτων. Θα εξασφαλιστεί επίσης ότι τα θύματα θα προστατεύονται κατά την διάρκεια των ποινικών ερευνών και των δικαστικών διαδικασιών· ότι θα λαμβάνουν και θα μπορούν να κατανοούν τις σχετικές πληροφορίες· ότι θα μπορούν να συμμετέχουν στις διαδικασίες και θα λαμβάνουν την απαιτούμενη στήριξη.
- **Κανονισμό για την αμοιβαία αναγνώριση των μέτρων προστασίας για την αποτροπή βλάβης και βίας σε αστικές υποθέσεις**, που θα εξασφαλίσει ότι τα θύματα (για παράδειγμα, οικογενειακής βίας) που επωφελούνται από ένα μέτρο προστασίας το οποίο έχει ληφθεί σε ένα κράτος μέλος θα έχουν το ίδιο επίπεδο προστασίας σε άλλα κράτη μέλη στα οποία θα μπορούσαν να μετακινηθούν ή να ταξιδέψουν. Η προστασία αυτή θα πρέπει να χορηγηθεί χωρίς να πρέπει το θύμα να ακολουθήσει πρόσθετες διαδικασίες. Το μέτρο αυτό συμπληρώνει την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την Ευρωπαϊκή Εντολή προστασίας²⁵ που ξεκίνησε από ομάδα κρατών μελών το Σεπτέμβριο του 2009, και συζητείται επί του παρόντος στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

Το νομοθετικό αυτό πακέτο αποτελεί ένα πρώτο βήμα για να τεθούν τα θύματα στο επίκεντρο της ατζέντας της ποινικής δικαιοσύνης της ΕΕ. Στο πλαίσιο των προοπτικών, για το επόμενο στάδιο ανάληψης δράσης για τα δικαιώματα των θυμάτων, η Επιτροπή θα αναθεωρήσει την οδηγία 2004/80/ΕΕ για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων και τον κανονισμό «Ρώμη II» (για την εξέταση του ζητήματος του εφαρμοστέου δικαίου στις προθεσμίες παραγραφής για τα διασυνοριακά τροχαία ατυχήματα). Πρέπει επίσης να διεξαχθούν περαιτέρω μελέτες και να αναληφθεί δράση σχετικά με τα θύματα, ιδίως όσον αφορά τις ειδικές κατηγορίες θυμάτων, όπως τα θύματα τρομοκρατίας, οργανωμένου εγκλήματος και βίας που συνδέεται με το φύλο, περιλαμβανομένου του σεξουαλικού ακρωτηριασμού των γυναικών, ενόψει της βελτίωσης της κατάστασης των θυμάτων αυτών.

Επιπροσθέτως και εκ παραλλήλου με τις δράσεις αυτές, η Επιτροπή θα εφαρμόσει μια σειρά συνοδευτικών μέτρων που θα είναι ζωτικής σημασίας για να εξασφαλιστεί ότι τα θύματα ασκούν αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους στην πράξη και όχι υποχρεωτικά μόνον όταν γίνεται επίκληση των δικαιωμάτων τους σε ποινικές διαδικασίες. Αυτό θα περιλαμβάνει κατάρτιση και δημιουργία ικανοτήτων, ανταλλαγή ορθών πρακτικών, πρόληψη του εγκλήματος και της βίας (με την αύξηση της ευαισθητοποίησης και την παροχή ενημέρωσης), συλλογή δεδομένων και έρευνα. Επίσης, θα συνεχίσουμε να προσφέρουμε οικονομική

²⁵ ΕΕ C 69 της 18/3/2010, σ. 5.

στήριξη στο πλαίσιο υφιστάμενων χρηματοπιστωτικών προγραμμάτων για την προώθηση ζητημάτων που αφορούν τα δικαιώματα και τις ανάγκες των θυμάτων.

Όλες αυτές οι προσπάθειες θα προσδώσουν περισσότερη ουσία στα επιτεύγματα που ήδη έγιναν σε εθνικό επίπεδο και επίπεδο ΕΕ. Θα επιτρέψουν στην ΕΕ να ηγηθεί στις αλλαγές συμπεριφορών όσον αφορά τη μεταχείριση των θυμάτων στα εθνικά δικαστικά συστήματα και να καταστήσει τα δικαιώματα και τις ανάγκες των θυμάτων βασικό τμήμα της απόδοσης δικαιοσύνης. Η ΕΕ θα εξασφαλίσει την κατάλληλη αναγνώριση των θυμάτων και την τήρηση των δικαιωμάτων τους χωρίς καμία μορφή διακρίσεων σε ολόκληρη την ΕΕ.